

HARLAN KOBEN NAĆI ĆU TE

Preveo sa engleskog
Marko Mladenović

Laguna

Naslov originala

Harlan Coben

I WILL FIND YOU

Copyright © 2023 by Harlan Coben

Translation copyright © 2024 za srpsko izdanje, LAGUNA

Posvećeno
mojim bratanicama i bratancima:
Tomasu, Ketrin, Makalumu, Rajliju, Daviju,
Aleku, Dženeviv, Mejdži,
Alani, Ani, Meri, Maj,
Semu, Kejlebu, Finu,
Eni, Rubi, Deliji,
Henriju i Moli

Sa ljubavlju,
stric Harlan

PRVI DEO

Prvo poglavlje

Služim petu godinu doživotne robije za ubistvo rođenog deteta.

Upozorenje na spojler: nisam to uradio.

U trenutku kada je svirepo ubijen, moj sin Metju imao je tri godine. Bio mi je nešto najbolje u životu, a onda ga više nije bilo, i ja odonda služim doživotnu robiju. Ne metaforički. Tačnije, ne *samo* metaforički. Bila bi to doživotna robija bez obzira na sve, čak i da me nisu uhapsili, sudili mi i osudili me.

Ali u mom slučaju, u *ovom* slučaju, moja doživotna robija je i metaforička i doslovna.

Kako je moguće da sam nevin?, pitate se.

Jednostavno jesam.

Ali zar se nisam borio i tvrdio da sam nevin svakim delićem svoga bića?

Ne, ne baš. Pretpostavljam da se to odnosi na metaforičku kaznu. Zapravo me nije preterano zanimalo hoće li presuditi da sam kriv. Znam da to zvuči zapanjujuće, ali nije. Sin mi je mrtav. To je prva rečenica u ovom novinskom članku. To je prva rečenica i naslov napisan velikim slovima. Sin mi je mrtav i nema ga više, i to se ne bi promenilo, proglasila me predsednica

porote krivim ili nevinim. Bio kriv ili nevin, sina sam izneverio. Svejedno. Metju ne bi bio manje mrtav da je porota mogla da uvidi istinu i oslobodi me. Očev zadatak je da štiti svog sina. To mu je preče od svega. Te iako nisam držao oružje što je predivno biće mog sina pretvorilo u unakaženu kašu koju sam zatekao one užasne noći od pre pet godina, nisam to ni sprečio. Nisam obavio svoj očinski zadatak. Nisam ga zaštitio.

Bio kriv ili nevin za samo ubistvo, ja sam odgovoran za njega te otud i treba da služim ovu kaznu.

Tako da sam jedva reagovao kada je predsednica porote pročitala presudu. Razume se, posmatrači su zaključili da sam sigurno sociopata ili psihopata, poremećen ili istraumiran. Nemam *osećanja*, tvrdili su mediji. Nedostaje mi gen za empatiju, ne mogu da doživim kajanje, imam mrtve oči, i svi drugi izrazi koji će me svrstati u tabor ubica. Ništa od toga nije bilo tačno. Naprosto nisam video čemu. One noći kada sam pronašao svog Metjua u njegovoj pidžami s temom *Marvelovih* junaka, dobio sam razoran udarac. Udarac me je oborio na kolena i nisam mogao da ustanem. Ni tada. Ni sada. Niti ću ikada.

Počela je metaforička doživotna robija.

Ako mislite da će ovo biti priča o čoveku o koga su se ogrešili a on dokazuje svoju nevinost, neće. Jer to ne bi bila bogzna kakva priča. Na kraju krajeva, to ništa ne bi promenilo. Kad bi me pustili iz ove rupetine od ćelije, to me ne bi odvelo do iskupljenja. Sin bi mi i dalje bio mrtav.

U ovom slučaju iskupljenje nije moguće.

U najmanju ruku, tako sam mislio do samog trenutka kada je onaj čuvar, poseban čudak koga zovemo „Kovrdžavi“, došao do moje ćelije i rekao: „Poseta.“

Ja ne mrdam jer ne verujem da se on obraća meni. Ovde sam već skoro pet godina, i za sve to vreme nisam imao nijednu posetu. Tokom prve godine, otac je pokušavao da me poseti. Kao i tetka Sofi i šaćica bliskih prijatelja i rođaka koji su verovali da sam nevin ili, u najmanju ruku, ne *zaista* kriv. Nisam hteo da

ih pustim unutra. Pokušavala je i Metjuova majka Šeril, moja tadašnja žena (sad mi je, nimalo čudno, *bivša* žena), premda malodušno, ali nisam joj dozvoljavao da me vidi. Jasno sam stavio do znanja: bez poseta. Nisam sažaljevaio sebe niti žalio i u kakvom pogledu. Posete ne pomažu ni posetiocu ni *posećenom*. Nisam video i ne vidim čemu to.

Prošlo je godinu dana. Zatim dve godine. Tada su svi pre-stali da pokušavaju da me posete. Nije da je iko, osim možda Adama, bučno zahtevao da se dovuče u Mejn, ali kapirate šta govorim. Sada, prvi put posle dužeg vremena, neko je došao u zatvor *Brigs* da me poseti.

„Barouze“, breca se Kovrdžavi, „idemo. Imaš posetu.“

Krivim lice. „Ko je?“

„Ličim li ti ja na tvoju društvenu sekretaricu?“

„Dobra.“

„Šta?“

„Fora s društvenom sekretaricom. Vrlo duhovita.“

„Je l' mi ti to pametuješ?“

„Ne zanimaju me posetioci“, govorim mu. „Ko god da je došao, molim te da ga pošalješ kući.“

Kovrdžavi uzdiše. „Barouze.“

„Molim?“

„Diži dupe. Nisi ispunio obrasce.“

„Koje obrasce?“

„Postoje obrasci koje treba ispuniti“, kaže Kovrdžavi, „ako ne želiš da primaš posete.“

„Mislio sam kako ljudi moraju da budu na mom spisku gostiju.“

„Spisku gostiju“, ponovio je Kovrdžavi, vrteći glavom. „Tebi ovo liči na hotel?“

„Hoteli imaju spiskove gostiju?“, odvracam. „U svakom slu-čaju, ispunio sam nešto o tome da ne želim da me iko posećuje.“

„To je bilo kada si došao ovamo.“

„Tako je.“

Kovrdžavi ponovo uzdiše. „To mora da se obnavlja svake godine.“

„Molim?“

„Jesi li ove godine ispunio obrazac i napisao kako ne želiš da te iko posećuje?“

„Nisam.“

Kovrdžavi širi ruke. „Eto vidiš. A sad ustaj.“

„Ne možeš li jednostavno da kažeš tom nekome da ide kući?“

„Ne, Barouze, ne mogu, a reći ću ti i zašto. To bi za mene bilo više posla nego da odvučem tvoje dupe dole u Posete. Vidiš, budem li to uradio, moraću da objašnjavam zašto nisi tamo i tvoj posetilac bi mogao nešto da me pita, a onda ću verovatno ja sam morati da ispunjavam obrazac, a to ne podnosim, a onda ćeš ti morati da ispunjavaš obrazac a ja ću morati da idem tamo-amo i, vidi, ne treba mi ta gnjavaža, a ne treba ni tebi. Zato evo kako će biti: ti ćeš sada poći sa mnom i možeš, što se mene tiče, samo da sediš tamo i ništa ne govoriš, a zatim možeš da ispuniš odgovarajuće obrasce, pa ni ti ni ja nećemo više morati da prolazimo kroz ovo. Razumeš?“

Ovde sam već toliko da bih znao kako previše otpora nije samo uzaludno, već i štetno. Istini za volju, pritom sam i znatiželjan. „Razumem“, kažem.

„Super. Hajdemo.“

Naravno, znam kako to ide. Dajem Kovrdžavom da mi stavi lisice, za čim sledi lanac oko pojasa kako bi ruke mogle da mi budu okovane za struk. On preskače lisice za noge, ponajviše zato što se teško stavljaju i skidaju. Od jedinice ZP (zaštitnog pritvora, za one neupućene) zatvora *Brigs* do prostora za posete treba prilično dugo da se pešači. U ZP trenutno stanuje nas osamnaest – sedam zlostavljača dece, četiri silovatelja, dvojica ljudoždera serijskih ubica, dvojica „običnih“ serijskih ubica, dvojica ubica policajaca i, razume se, jedan manijak sinoubica (moja malenkost). Prava-pravcata družina.

Kovrdžavi me strogo strelja pogledom, što je neobično. Čuvari su većinom tobožnji panduri obuzeti dosadom i/ili snagatori koji na nas zatvorenike gledaju s neverovatnom ravnodušnošću. Želim da ga pitam u čemu je štos, ali znam kada treba da ćutim. To se nauči ovde unutra. Osećam kako mi se noge malko tresu u hodu. Neobično sam uznemiren. Istina je da sam se skrasio ovde unutra. Grozno je – gore nego što možete da zamislite – ali ipak sam se navikao na ovu konkretnu grozotu. Dotični posetilac, ko god bio posredi posle sveg ovog vremena, došao je da mi donese neku vest koja će mi uzdrmati svet.

To me ne raduje.

Naprasno se prisećam krvi od one noći. Često mislim na tu krv. A i sanjam je. Ne znam koliko često. U početku je to bilo svake noći. Sada bih pre rekao jednom nedeljno, ali ne obraćam pažnju. U zatvoru vreme ne protiče normalno. Staje i kreće, ide isprekidano i vrluda. Sećam se kako sam te noći trepnuo i probudio se u krevetu koji sam delio sa svojom suprugom Šeril. Nisam pogledao na sat, ali za one što vode evidenciju kod kuće, bilo je četiri ujutru. U kući su vladali mir i tišina, no opet sam nekako naslutio da nešto nije u redu. Ili možda ja tako verujem – netačno – sada. Sećanje je često najmaštovitiji pripovedač. Tako da možda, verovatno, ništa nisam „naslutio“. Ni sam ne znam više. Nije kao da sam se naglo uspravio u krevetu i skočio na noge. Trebalo mi je vremena da ustanem. U postelji sam ostao nekoliko minuta, mozga zaglavljenog u onom čudnom prelazu između sna i jave, gde većito lebdi naviše prema svesti.

U nekom trenutku, napokon sam se uspravio. Pošao sam kroz predsoblje u Metjuovu sobu.

I tada sam primetio krv.

Bila je crvenija no što sam zamišljao – sveža, jarkocrvena kao voštana bojica, drečava i podrugljiva kao klovnov karmin na beloju posteljini.

Tada me je spopala panika. Dozivao sam Metjua. Nespretno sam otrčao u njegovu sobu, snažno se sudarivši s dovratkom. Ponovo sam ga dozivao. Nije odgovarao. Utrčao sam u njegovu sobu i zatekao... nešto neprepoznatljivo.

Kažu mi da sam počeo da vrištim.

Takvog me je zatekla policija. Još sam vrištao. Vrisци su postali krhotine stakla što šibaju kroz svaki delić mene. Valjda sam u nekom trenutku prestao da vrištim. Ne sećam se ni toga. Ne znam, možda su mi popucale glasne žice. Ali odjeci tih vrisaka nikada nisu nestali. Te krhotine još cepaju, seku i tuku.

„Požuri, Barouze“, govori Kovrdžavi. „Ona te čeka.“

Ona.

Rekao je „ona“. Načas zamišljam da je u pitanju Šeril, i srce mi malčice pojuri. Ali ne, neće ona doći, a ne bih ni želeo. Bili smo u braku osam godina. Srećnom, mislio sam, za većinu njih. Na kraju nije bilo tako dobro. Usled novih opterećenja nastale su pukotine, a pukotine su se pretvarale u brazde. Da li bismo Šeril i ja preživeli? Ne znam. Ponekad mislim kako bi nas Metju naterao da se više trudimo, kako bismo zbog njega ostali zajedno, ali to mnogo liči na puste želje.

Nedugo nakon što su me osudili, potpisao sam neke papire i dao joj razvod. Nikada više nismo razgovarali. To je pre bila moja odluka nego njena. Tako da samo to znam o njenom životu. Nemam pojma gde je Šeril sada, da li je još ranjena i u žalosti ili je uspela da sebi stvori nov život. Mislim da je najbolje da ne znam.

Zašto one noći nisam obraćao više pažnje na Metjua?

Ne kažem da sam bio loš otac. Ne verujem da jesam. Ali te noći jednostavno nisam bio raspoložen. Trogodišnjaci umeju da budu nezgodni. I dosadni. Svi to znamo. Roditelji pokušavaju da se prave kako je svaki trenutak s njihovim detetom blaženstvo. Nije. Ili sam bar ja tako mislio one noći. Nisam Metjuu pročitao priču pred spavanje jer prosto nisam mogao da se bakćem time. Grozno, je l' da? Samo sam poslao dete u krevet

jer sam bio zaokupljen sopstvenim beznačajnim problemima i nesigurnostima. Glupo. Veoma glupo. Svi smo tako luksuzno glupi kad nam u životu sve ide kako treba.

Šeril, koja je upravo bila završila pripravnički staž na opštoj hirurgiji, imala je noćnu smenu na odeljenju za transplantacije u Opštoj bostonskoj bolnici. Ja sam bio sam s Metjuom. Počeo sam da pijem. Ne pijem često i ne podnosim dobro žestoko piće, ali u minulih nekoliko meseci, s tim pritiskom na Šeril i moj brak, u tome sam pronašao, ako ne utehu, onda malo utrnulosti. Zato sam pio, i pretpostavljam da me je piće drmnulo snažno i brzo. Ukratko, previše sam popio i obeznanio se, te umesto da pazim na dete, umesto da štitim sina, umesto da se pobrinem da vrata budu zaključana (nisu bila) ili oslušujem hoće li se pojaviti neki uljez ili koji već đavo, umesto da čujem kako dete vrišti u strahu i/ili mukama, ja sam bio u stanju koje je tužilac na suđenju podsmešljivo nazvao „dremka od cirke“.

Ne sećam se ničega drugog do, naravno, onog mirisa.

Znam šta mislite: možda je on (u smislu „ja“) ipak to učinio. Na kraju krajeva, dokazi protiv mene bili su prilično jaki. Razumem to. To je u redu. Katkad se i sam pitam za to. Čovek bi morao da bude istinski slep ili da gaji zablude u vezi sa sobom da ne bi uzeo u obzir tu mogućnost, pa dajte da vam ispričam jednu kratku priču za koju mislim da ima veze sa ovim: jednom sam snažno ritnuo Šeril dok smo spavali. Sanjao sam kako divovski rakun napada našeg malog psa Lasla, te sam u usnuloj panici šutnuo rakuna iz sve snage, zapravo Šeril u cevanicu. Posle je to bilo neobično smešno, dok sam gledao kako Šeril pokušava da zadrži ozbiljno lice dok sam ja branio svoje postupke („*Da li bi želela da pustim rakuna da pojede Lasla?*“), ali moja predivna supruga hirurškinja, žena koja je obožavala Lasla i sve pse, i dalje je kiptela od besa.

„Možda si“, rekla mi je Šeril, „podsvesno želeo da me povrediš.“

To je izgovorila sa osmehom, te nisam smatrao da stvarno tako misli. Ali možda je mislila. Smesta smo zaboravili na to i proveli sjajan dan zajedno. Ali sada često razmišljam o tome. I one noći sam spavao i sanjao. Jedan šut nije ubistvo, ali ko zna, je l' tako? Oružje za ubistvo bila je bejzbol palica. Gospođa Vinslou, koja je četrdeset godina živela u kući iza naše šume, videla me je kako je zakopavam. To je presudilo, mada sam se pitao za to, da li sam bio toliko glup da je zakopam tako blizu mestu zločina, i to s mojim otiscima prstiju po celoj palici. Pitam se u vezi s mnogo čim u tom smislu. Na primer, već sam jednom ili dvaput umeo da zaspim kada malo preteram s pićem – ko nije? – ali nikada tako. Možda me je neko drogirao, ali je u trenutku kada sam postao potencijalni osumnjičeni bilo kasno da mi pronađu to u telu. Tamošnji policajci, od kojih su mnogi gajili duboko poštovanje prema mom ocu, isprva su me podržavali. Proverili su neke negativce koje je on poslao u zatvor, ali to nikada nije imalo smisla, čak ni meni. Čale je sticao neprijatelje, naravno, ali to je bilo davno. Zašto bi iko od njih ubio trogodišnjeg dečaka da bi se tako osvetio? To se nije slagalo. A nije bilo ni tragova seksualnog napada niti kakvog drugog motiva, pa je zapravo, kada se sve sabere, postojao samo jedan mogući osumnjičeni.

Ja.

Tako da se možda i ovde dogodilo nešto nalik onom snu u kom sam šutnuo rakuna. Nije nemoguće. Moj advokat Tom Florio želeo je da iznese takvu tvrdnju. I moja porodica, makar neki od njih, smatrala je da je to pravi put za mene. Da idem na smanjenu odgovornost ili neku sličnu odbranu. Imao sam istoriju mesečarenja i nešto što se moglo opisati kao problemi u duševnom zdravlju, ako bi se definicija nategla. Mogao bih to da iskoristim, podsećali su me.

Ali jok, nisam hteo da priznam jer, uprkos tim razlozima, ja nisam to uradio. Nisam ubio svog sina. Znam da nisam. *Znam*. I da, *znam* da svaki krivac to kaže.

Kovrdžavi i ja skrećemo za poslednji ugao. Zatvor *Brigs* je podignut u stilu ranoameričkog asfalta. Sve je ispranosivo, kao izbledeli kolovoz posle kišne oluje. Iz kuće u kolonijalnom stilu s tri spavaće sobe i dva i po kupatila, okrečene žuto kao sunce sa zelenim prozorskim kapcima, ukrašene zemljanim tonovima i starinama od borovine, lepo smeštene na parceli od tri četvrtine jutra u slepoj ulici, prešao sam u ovo. Nije važno. Okruženje je nebitno. Shvatiš da su spoljašnjosti prolazne i varljive, i otud beznačajne.

Začuje se zujanje, a onda Kovrdžavi otvori vrata. Mnogi zatvori imaju osavremenjene prostore za posete. Zatvorenici niskog rizika mogu da sede za stolom sa svojim posetiocem ili posetiocima bez pregrada i prepreka. Ja ne mogu. Ovde u *Brigsu* još imamo pleksiglas otporan na metke. Sedam na metalnu stolicu prikucanu za pod. Olabavljaju mi lanac na trbuhu kako bih mogao da uzmem telefon. Tako opšte posetioci u ovom zatvoru najvišeg stepena bezbednosti – preko telefona i pleksiglasa.

U posetu mi nije došla moja bivša žena Šeril, iako dotična liči na nju.

Posredi je njena sestra Rejčel.

Rejčel sedi s druge strane pleksiglasa, ali vidim kako razrogačuje oči kada me obuhvati pogledom. Malo nedostaje da se nasmešim na njenu reakciju. Ja, njen nekada voljeni zet, čovek sa šašavim smislom za šalu i bezbrižnim osmehom, zacemento sam se promenio za proteklih pet godina. Pitam se šta ona primećuje prvo. Možda koliko sam smršao. Ili, verovatnije, smrskane kosti lica koje nisu valjano zarasle. Možda je u pitanju moj bleđen, pogrbljena ramena koja su nekada bila sportska, to kako mi se kosa prorodila i posedela.

Sedam i zagledam se u nju kroz pleksiglas. Uzimam telefon i pokazujem joj da uradi isto. Kada Rejčel prinese telefon uvu, pitam.

„Zašto si došla?“

Njoj zamalo ne pođe za rukom da se nasmeši. Rejčel i ja smo uvek bili bliski. Voleo sam da se družim s njom. Ona je volela da se druži sa mnom. „Vidim da te ne zanimaju mnogo ljubaznosti.“

„Jesi li došla da razmenjuješ ljubaznosti, Rejčel?“

Onaj nagoveštaj osmeha izbledi u trenu. Ona zavrti glavom. „Ne.“

Čekam. Rejčel izgleda iscrpljena, ali i dalje je lepa. Kosa joj je još isto onako pepeljastoplava kao Šerilina, oči isto onako tamnozelene. Pomeram se na stolici i gledam je iskosa jer me boli da gledam pravo u nju.

Rejčel trepće da obuzda suze i vrti glavom. „Ovo je potpuno sumanuto.“

Ona spušta pogled a ja načas vidim onu osamnaestogodišnju devojkicu koju sam upoznao kada me je Šeril prvi put dovela u svoju kuću u Nju Džerziju s koledža *Amherst*, gde smo bili bruceši. Šerilini i Rejčelini roditelji me nisu baš odobrivali. Za njih sam bio malo previše iz radničke klase, kada se u obzir uzmu otac pozornik i to da sam odrastao u kući u nizu istih. S druge strane, Rejčel sam se odmah dopao, a ja sam nju zavoleo kao nešto najbliže mlađoj sestri što bih mogao imati. Bilo mi je stalo do nje. Bio sam zaštitnički nastrojen prema njoj. Godinu dana kasnije, dovezao sam je i pomogao joj da se kao studentkinja useli na Univerzitet *Lemhol*, a kasnije na Univerzitet *Kolumbija*, gde je studirala novinarstvo.

„Odavno se nismo videli“, kaže Rejčel.

Klimam glavom. Želim da ona ode. Boli me da je gledam. Čekam. Ona ne govori. Naposletku nešto kažem jer Rejčel izgleda kao da joj treba uže za spasavanje te ne mogu da odolim.

„Kako je Sem?“, pitam.

„Dobro je“, kaže Rejčel. „Sad radi za farmaceutsku kompaniju *Merton*. U prodaji. Napredovao je u poslovođu, često putuje.“ Zatim slegne ramenima i dodaje: „Razveli smo se.“

„O“, kažem. „Žao mi je.“

Ona to otresa. Nije mi stvarno žao što to čujem. Nikada nisam mislio da je Sem dovoljno dobar za nju, ali tako sam mislio za većinu njenih momaka.

„Pišeš li ti i dalje za *Gloub?*“, pitam.

„Ne“, kaže ona glasom koji zalupi vrata za tu temu.

Još nekoliko sekundi sedimo ćutke. Zatim pokušam ponovo.

„Da li je reč o Šeril?“

„Ne. Ne baš.“

Gutam knedlu. „Kako je ona?“

Rejčel počinje da krši ruke. Gleda svuda osim u mene. „Preudala se.“

Reči me strefe kao udarac u trbuh, ali primam to a da nisam ni trepnuo. Zato, mislim se. Zato mi ne trebaju posetioci.

„Znaš, ona te nikada nije krivila. Nije niko od nas.“

„Rejčel?“

„Molim?“

„Zašto si došla, pobogu?“

Ponovo upadamo u tišinu. Iza nje vidim još jednog čuvara, nekog koga ne poznajem, kako zuri u nas. Trenutno su ovde unutra još tri zatvorenika. Ne poznajem nijednog od njih. *Brigs* je veliko mesto, a ja se trudim da se držim za sebe. Dolazim u iskušenje da ustanem i krenem, kada Rejčel konačno progovori.

„Sem ima jednog prijatelja“, kaže ona.

Čekam.

„Nije mu baš prijatelj. Kolega. On je u marketingu. A i u upravi. U farmaceutskoj kompaniji *Merton*. Zove se Tom Longli. Ima ženu i dva sina. Fina porodica. Nekada smo se družili. Na roštiljanjima u organizaciji kompanije i tome slično. Žena mu se zove Ajrin. Sviđa mi se. Ajrin je prilično duhovita.“

Rejčel zastaje i odmahuje glavom.

„Ne pričam ovo kako treba.“

„Ne, ne“, kažem. „Zasad je ovo sjajna priča.“

Rejčel se osmehne, zaista osmehne, na moju zajedljivost. „Nagoveštaj starog Dejvida“, kaže.

Ponovo začutimo. Kada Rejčel progovori, njene reči izlaze sporije, odmerenije.

„Pre dva meseca, Longlijevi su otišli na kompanijski izlet u jedan zabavni park u Springfildu. Mislim da se zove *Siks flegs*. Povelj su svoja dva sina. Ajrin i ja smo ostale prijateljice, pa me je ona pre neki dan pozvala da svratim na ručak. Pričala je o tom izletu – pomalo je ogovarala jer je Sem valjda poveo svoju novu devojkicu. Kao da bih ja marila. Ali to nije važno.“

Suzdržavam se da ne odvratim zajedljivo i gledam je. Ona ne skreće pogled.

„A onda mi je Ajrin pokazala gomilu fotografija.“

Rejčel tu zastaje. Nemam blagu predstavu šta je naumila s tim, ali maltene kao da u glavi čujem nekakvu muzičku pozadinu što sluti na zlo. Rejčel vadi svetlosmeđ koverat. Od dvadeset sa dvadeset pet centimetara, pretpostavljam. Stavlja ga na ivicu ispred sebe. Bulji u njega malčice predugo, kao da razmatra svoj sledeći korak. Zatim, u jednom pokretu, gurne ruku u koverat, izvadi nešto i priljubi ga uz staklo.

Kao što mi je i najavila, u pitanju je fotka.

Ne znam šta da mislim o njoj. Fotografija zaista izgleda kao da je snimljena u zabavnom parku. Neka žena – pitam se da li je to Prilično Duhovita Ajrin – stidljivo se smeši foto-aparatu. Na oba kuka sede joj dva dečaka, verovatno Longlijevi, a nijedan ne gleda u foto-aparat. Desno je neko u kostimu Duška Dugouška; levo je neko obučen kao Betmen. Ajrin izgleda pomalo uznemirena – ali na zabavan način. Bezmalu mogu da zamislim scenu. Dobri stari Tom iz farmaceutskog marketinga veselo podbada Prilično Duhovitu Ajrin da pozira, Prilično Duhovita Ajrin nije baš raspoložena ali mu izlazi u susret, dok dva dečaka neće ni da čuju za to, svi smo to doživeli. U pozadini se vidi divovski tobogan. Longlijevima sunce sija u lice, što objašnjava zašto škilje i neznatno se okreću od aparata.

Rejčel me gleda.

Dižem pogled ka njoj. Ona i dalje privija fotografiju na staklo. „Pogledaj поближе, Dejvide.“

Piljim u nju još sekund-dva a onda pustim da mi se pogled vrati na fotografiju. Ovoga puta odmah to vidim. U grudima mi poseže čelična kandža i steže me za srce. Ne mogu da dišem.

Tu je neki dečak.

On je u pozadini, na desnoj ivici kadra, gotovo van slike. Lice mu je u savršenom profilu, kao da pozira za novčić. Dečak izgleda kao da ima otprilike osam godina. Neko, možda neki odrastao muškarac, drži dečaka za ruku. Dečak gleda u nešto za šta pretpostavljam da su čovekova leđa, ali čovek je van kadra.

Osećam kako mi naviru suze na oči i pružam nesigurne prste. Milujem dečakovu sliku kroz staklo. Naravno, to je nemoguće. Očajnik vidi ono što želi da vidi, a da se ne lažemo – nijedan žedan, od vrućine pomahnitao, izgledao stanovnik pustinje koji je ikada zamislio fatamorganu nikada nije bio ovoliko očajan. Kada je ubijen, Metju još nije bio napunio tri godine. Niko, čak ni roditelj pun ljubavi, ne bi mogao pretpostaviti kako će on izgledati nekih pet godina kasnije. Ne sa sigurnošću. Sličnost postoji, i to je sve. Dečak liči na Metjua. Liči. To je sličnost. Ništa više. Sličnost.

Tresem se od jecaja. Guram pesnicu u usta i zagrizam. Mine nekoliko sekundi dok ne budem u stanju da govorim. Kada progovorim, reči su mi jednostavne.

„To je Metju.“

Drugo poglavlje

Rejčel ostavlja fotografiju priljubljenu uz pleksiglas. „Znaš da to nije moguće“, kaže.

Ne odgovaram.

„Liči na Metjua“, kaže Rejčel, usiljeno jednolično. „Priznajem da liči na njega. Mnogo. Ali Metju je bio mali kada je...“ Zastaje, sabira se, počinje iz početka. „A čak i ako sudiš po tom belegu na njegovom obrazu – ovaj je manji nego Metjuov.“

„I treba da bude“, odvrćam.

Medicinski izraz za ogromni beleg koji je zaklanjao desnu stranu lica mog sina bio je urođeni hemangiom. Dečak na fotografiji takođe ima jedan – manji, bleđi, ali manje-više na istom mestu.

„Lekari su rekli da će se to dogoditi“, nastavljam. „Na kraju sasvim nestane.“

Rejčel odmahuje glavom. „Dejvide, oboje znamo da to nije moguće.“

Ne odgovaram.

„To je samo čudna slučajnost. Velika sličnost sa željom da vidimo ono što želimo – što nam *treba* – da vidimo. I ne zaboravi forenziku i DNK...“

„Prestani“, kažem.

„Molim?“

„Nisi mi je donela zato što misliš da samo liči na Metjua.“

Rejčel čvrsto zažmuri. „Otišla sam kod jednog tehničara koga poznajem a koji radi za bostonsku policiju. Dala sam mu jednu staru fotku s Metjuom.“

„Koju fotku?“

„Onu na kojoj je u dukserici sa *Amhersta*.“

Klimam glavom. Šeril i ja smo mu je kupili na proslavi desete godišnjice diplome. Tu fotku smo koristili kao božićnu čestitku.

„U svakom slučaju, taj tehničar ima softver koji predviđa izgled u kasnijem životnom dobu. Najsavremeniji. Panduri ga koriste za nestala lica. Zamolila sam ga da prikaže kako bi dečak s fotografije izgledao posle pet godina i...“

„Podudarilo se“, završavam umesto nje.

„Bilo je blizu. Nije nedvosmisleno. Razumeš to, zar ne? Čak je i moj prijatelj tako rekao – a on ne zna zašto sam ga pitala. Čisto da znaš. Nikome nisam rekla za ovo.“

To me iznenađuje. „Nisi pokazala ovu sliku Šeril?“

„Ne.“

„Zašto?“

Rejčel se vrpolji na neudobnoj hoklici. „Sumanuto je, Dejvide.“

„Šta?“

„Sve ovo. Nije moguće da je to Metju. Oboje dozvoljavamo da nam želja zamagli sud.“

„Rejčel“, kažem.

Ona me pogleda u oči.

„Zašto nisi pokazala ovo sestri?“, navaljujem.

Rejčel vrti prstenje na rukama. Pogled joj skreće s mene, leti po prostoriji kao preplašena ptica, vrati se. „Moraš da shvatiš“, kaže. „Šeril pokušava da ide dalje. Pokušava da sve ovo ostavi iza sebe.“

Osećam kako mi srce radi *dum-dum* u grudima.

„Budem li joj kazala, to će biti kao da joj opet čupam život iz korena. Takva lažna nada – to bi je razorilo.“

„Ali meni govoriš.“

„Zato što ti nemaš ništa, Dejvide. Pa šta ako tebi iščupam život iz korena? Ti nemaš život. Odavno si odustao od življenja.“

Njene reči možda zvuče grubo, ali u tonu nema ni ljutnje ni ugrožavanja. Razume se, ona je u pravu. Primedba je na mestu. Ja ovde nemam šta da izgubim. Ako se varamo u vezi sa ovom fotografijom – a kada pokušam da budem objektivan, shvatam kako su prilično veliki izgledi da se varamo – za mene to ništa neće promeniti. I dalje ću biti ovde, smanjivati se i propadati bez ikakve želje da usporim tok.

„Ona se preudala“, kaže Rejčel.

„To si već rekla.“

„I trudna je.“

Levi direkt pravo u bradu a zatim neočekivan, snažan desni kroše. Povodim se unazad i broje mi do osam na nogama.

„Nisam htela da ti kažem...“, nastavlja Rejčel.

„U redu je...“

„... a ako pokušamo da preduzmemo nešto u vezi sa ovim...“

„Kapiram“, kažem.

„Dobro je, jer ja ne znam šta da radim“, kaže Rejčel. „Nije kao da je ovo dokaz koji bi uverio bilo koga razumnog. Osim ako ne želiš da pokušam. Hoću reći, mogla bih da je odnesem nekom advokatu ili policiji.“

„Slatko bi se nasmejali.“

„Da. Možda bismo mogli da se obratimo medijima.“

„Ne.“

„Ili... ili Šeril. Ako misliš da je to u redu. Možda možemo dobiti dozvolu da ekshumiramo telo. Nova obdukcija ili DNK test mogli bi da presude. Možda bi ti dobio novo suđenje...“

„Ne.“

„Šta, zašto?“

„U svakom slučaju, ne još“, kažem. „Ne smemo nikome da kažemo.“

Rejčel izgleda zbunjena. „Ne razumem.“

„Ti si novinarka.“

„Pa?“

„Pa znaš“, kažem. Malko se prignem. „Bude li izašlo na videlo, ovo će biti velika vest. Mediji će se opet okomiti na nas.“

„Nas? Ili govoriš o sebi?“

Prvi put čujem napetost u njenom glasu. Čekam. Ona se vara. Brzo će to ukapirati. Kada je Metju pronađen, mediji su o tome izveštavali blago i saosećajno. Igrali su na ljudsku tragediju, koju su začinjavali strahom da je ubica i dalje tamo negde, tako da vi, draga javnosti, morate biti na oprezu. Društvenim mrežama se to nije baš toliko svidelo. „*U pitanju je član porodice*“, tvitovao je neko na početku. „*Opkladio bih se da ga je ubio otac gubitnik koji nije izbijao iz kuće*“, tvrdio je drugi, koji je dobio mnogo lajkova. „*Verovatno je bio nadrkan zbog uspeha svoje žene.*“ I tako dalje.

Kada niko nije uhapšen – kada je priča počela da zamire – mediji su postali razdraženi i nestrpljivi. TV stručnjaci su se zapitali kako sam mogao da prespavam pokolj. Zatim su te kapi počele da prerastaju u pljusak: oružje za ubistvo, bejzbol palica koju sam kupio četiri godine ranije, iskopana je blizu naše kuće. Svedokinja, naša komšinica gospođa Vinslou, tvrdila je kako me je videla da je zakopavam u noći ubistva. Forenzičari su potvrdili da se na palici nalaze moji, i samo moji, otisci prstiju.

Mediji su obožavali taj novi ugao, ponajviše zbog toga što je priča na umoru dobila novi život a otud i gledanost. Svi su se sjatili. Psihijatar koji me je lečio u prošlosti odao je moju istoriju noćnih strahova i mesečarenja. Šeril i ja smo imali ozbiljnih bračnih problema. Ona me je možda varala. Stičete predstavu. Uvodni članci su zahtevali da me uhapsu i krivično gone. Dobijam povlašćen tretman, govorili su, jer mi je otac bio pandur. Šta je još zataškano? Da nisam belac, već bih bio iza rešetaka. Ovo je rasizam, ovo su privilegije, očito su na delu dvostruki aršini.

Veliki deo toga verovatno je bio tačan.

„Misliš li da je meni stalo do toga što će me olajavati u medijima?“, pitam je.

„Ne“, tiho će ona. „Ali ne razumem. Kako mediji mogu sad da nam naude?“

„Izvestiće o tome.“

„Da, to razumem. I?“

Ona me gleda u oči. „Svi će čuti za to“, kažem. „Uključujući“ – sada upirem prst u onu odraslu ruku što na fotografiji drži Metjua za njegovu – „i ovog tipa.“

Tišina.

Čekam da ona nešto kaže. Kada ne kaže ona, kažem ja: „Zar ne shvataš? Bude li on čuo, bude li znao da smo ga provalili ili šta već, ko zna kako će reagovati? Možda će pobeći. Otići u ilegalu tako da ga nikada ne pronađemo. Ili će možda shvatiti da ne sme da rizikuje. Mislio je da se izvukao, a sada vidi da nije pa će se ovoga puta možda zauvek otarasiti dokaza.“

„Ali policija“, kaže Rejčel. „Mogu neupadljivo da istražuju.“

„Ne dolazi u obzir. Izašlo bi u javnost. A oni to ionako neće ozbiljno shvatiti. Ne samo sa ovom fotografijom. Znaš to.“

Rejčel vrti glavom. „Pa šta želiš da uradiš?“

„Ti si ugledna istraživačka novinarka“, kažem.

„Nisam više.“

„Zašto, šta se dogodilo?“

Ona opet zavrti glavom. „Duga priča.“

„Moramo da otkrijemo još nešto“, kažem.

„Mi?“

Klimam glavom. „Moram da izađem odavde.“

„O čemu govoriš, pobogu?“

Ona me zabrinuto gleda. Kapiram to. Čujem to i u svom tonu. Vratilo se malo one stare boje. Kada je Metju ubijen, sklupčao sam se kao fetus i želeo da umrem. Sin mi je mrtav. Ništa drugo nije bilo važno.

Ali sada...

Oglašava se zvono. Čuvari ulaze u sobu. Kovrdžavi mi stavlja ruku na rame.

„Isteklo vam je vreme.“

Rejčel brzo gurne fotografiju nazad u svetlosmeđi koverat. Dok ona to radi, obuzima me žudnja, čežnja da i dalje netremice gledam fotografiju, strah da je sve to bilo privid, a sada kada nisam mogao da je vidim, čak i na nekoliko sekundi, imao sam utisak da je sve to tanano, kao da pokušavam da se držim za dim. Pokušavam da urežem sliku svog sina u mozak, ali njegovo lice već počinje da se povlači, poput poslednje vizije u snu.

Rejčel ustaje. „Odsela sam u motelu na ovom drumu.“

Klimam glavom.

„Doći ću ponovo sutra.“

Polazi mi za rukom da klimnem još jednom.

„A ako ti nešto znači, i ja mislim da je on.“

Zaustim da joj zahvalim, ali reči neće da izađu. Nema veze. Ona se okreće i odlazi. Kovrdžavi me steže za rame.

„O čemu je tu bila reč?“, pita me on.

„Reci upravniku da želim da ga vidim“, kažem.

Kovrdžavi se osmehuje i pokazuje zube koji liče na mentol bombonice. „Upravnik ne prima zatvorenike.“

Ustajem. Gledam ga u oči. I prvi put posle više godina, smešim se. Stvarno se smešim. Na to Kovrdžavi uzmakne za korak.

„Mene će primiti“, kažem. „Reci mu.“

Treće poglavlje

„Šta želiš, Dejvide?“
Upravniku Filipu Mekenziju kao da nije drago što sam došao. Njegova kancelarija je oskudno nameštena, u institucionalnom stilu. Na motki u jednom uglu nalazi se američka zastava zajedno s fotografijom trenutnog guvernera. Pisaći sto mu je siv, metalan i funkcionalan i podseća me na katedre mojih nastavnika kad sam bio u osnovnoj školi. Zdesna stoji komplet sat-držač za olovke kakav se može naći u robnoj kući *Ti-Džej Maks*. Iza njega, kao stražarske kule, stoje dva ista siva metalna ormara za dokumente.

„Dakle?“

Uvežbavao sam šta ću reći, ali ne držim se scenarija. Trudim se da govorim jednolično, ravno, monotono, čak profesionalno. Moje reči će, znam, zvučati sumanuto, te mi treba da mi ton zvuči suprotno. Upravniku se mora odati priznanje što se naslonio i sluša, i izvesno vreme ne izgleda preterano zapanjen. Kada kažem šta sam imao, on se zavali na naslon i odvrti pogled. Nekoliko puta duboko udahne. Filip Mekenzi ima više od sedamdeset godina, ali i dalje izgleda toliko snažan kao da bi mogao srazniti sa zemljom neki od onih betonskih

zidova sa čeličnom armaturom što okružuju ovo mesto. Ima krupne i snažne grudi, ćelavu glavu zabijenu između ramena što liče na kugle, i očito nema potrebe za vratom. Šake su mu ogromne i kvrgave. Sada stoje na njegovom pisaćem stolu kao dva udarna ovna.

On se najzad okrene prema meni i uperi u mene dva iskusna plava oka ispod čupavih belih obrva.

„Mora da se šališ“, kaže on.

Uspravljam se. „To je Metju.“

On odbacuje moje reči zamahom divovske ruke. „Daj, mani se, Dejvide. Šta pokušavaš da izvedeš ovde?“

Ja ga samo netremice gledam.

„Tražiš neki izlaz. Kao i svaki drugi zatvorenik.“

„Misliš da je ovo neka smicalica kako bi me pustili na slobodu?“ Upinjem se da mi glas ne pukne. „Misliš da me boli dupe hoću li ikada izaći iz ove rupetine?“

Filip Mekenzi uzdiše i odmahuje glavom.

„Filipe“, kažem, „sin mi je tamo negde.“

„Sin ti je mrtav.“

„Nije.“

„Ti si ga ubio.“

„Ne. Mogu da ti pokažem fotografiju.“

„Onu što ju je donela tvoja svastika?“

„Da.“

„Dobro, važi. Ja bi trebalo da znam da je neki dečak u pozadini tvoj sin Metju, koji je umro kada je imao, koliko, tri godine?“

Ništa ne govorim.

„I recimo, ne znam, da sam je pogledao. Ja ne mogu. Hoću reći, to je nemoguće, i sam to priznaješ. Ali recimo da je to nekako pljunuti Metju. Kazao si da je Rejčel proverila pomoću tehnologije koja predviđa izgled, je l' tako?“

„Tako je.“

„Otkud onda znaš da ona nije samo pomoću *Fotošopa* zal lepila njegovo starije lice na sliku?“

„Molim?“

„Znaš li koliko je lako manipulirati fotografijama?“

„Šališ se, zar ne?“ Mrštim se. „Zašto bi to uradila?“

Filip Mekenzi zastaje. „Čekaj. Naravno.“

„Šta?“

„Ti ne znaš šta se dogodilo Rejčel.“

„O čemu govoriš?“

„Njena novinarska karijera. Završila se.“

Ništa ne govorim.

„Nisi to znao, zar ne?“

„To nije važno“, kažem. Ali naravno da jeste. Naginjem se napred i pogledom prikucavam čoveka koga čitavog života poznajem kao čika Filipa. „Ovde sam već pet godina“, govorim svojim najodmerenijim tonom. „Koliko puta sam ti se obratio za pomoć?“

„Nijednom“, kaže on. „Ali to ne znači da ti je ne pružam. Misliš da je slučajnost što si završio u *mom* zatvoru? Ili što si dobio onoliko dodatnog vremena u izolacionom krilu? Oni su želeli da se vratiš u opštu populaciju, čak i posle onog prebijanja.“

Bilo je to posle tri sedmice otkako su me utamničili. Bio sam na redovnom služenju, ne ovde u izolacionom krilu. Četiri muškarca čiji je stas prevazilazila samo njihova izopačenost saterali su me u ugao u prostoriji za tuširanje. Prostorija za tuširanje. Najstariji štos koji postoji. Nisu hteli da me siluju. Ništa seksualno. Samo su želeli da nekoga prebiju na mrtvo ime kako bi osetili nekakvo primitivno ushićenje – a ko bi bio bolji od nove zatvorske zvezde, decoubice? Slomili su mi nos. Smrskali su mi jagodicu. Vilica mi je napukla i klatila se kao vrata kojima nedostaje šarka. Četiri slomljena rebra. Potres mozga. Unutrašnje krvarenje. Desno oko mi sada vidi samo mutne slike.

Proveo sam dva meseca u ambulanti.

Vadim keca iz rukava. „Dužan si mi, Filipe.“

„Ispravka: dužan sam tvom ocu.“

„Sada je to svejedno.“

„Misliš da to prelazi sa oca na sina?“

„Šta bi čale rekao?“

Filip Mekenzi izgleda namučen i odjednom umoran.

„Ja nisam ubio Metjua“, kažem.

„Robijaš koji mi govori da je nevin“, kaže on, vrteći glavom bezmalo kao da mu je to zabavno. „Mislim da to nikada nisam čuo.“

Filip Mekenzi ustaje sa stolice i okreće se ka prozoru. Gleda mimo ograde, u šumu. „Kada je tvoj otac čuo za Metjua... i još gore, kada je otkrio da su te uhapsili...“ Glas mu zamire. „Reci mi, Dejvide. Zašto se nisi branio privremenom neuračunljivošću?“

„Misliš da me je zanimalo da nađem neku rupu u zakonu?“

„To nije bila rupa“, govori Filip, a u njegovom tonu sada čujem saosećanje. Ponovo se okreće prema meni. „Onesvestio si se. Nešto u tebi je puklo. Moralo je da postoji neko objašnjenje. Svi bismo bili uz tebe.“

Glava počinje da mi damara – još jedna posledica onih batina, ili je to možda zbog njegovih reči. Zažmurim i duboko udahnem. „Molim te da me saslušаш. Ono nije bio Metju. I šta god da se dogodilo, ja nisam to uradio.“

„Smestili su ti, a?“

„Ne znam.“

„Čije si telo onda našao?“

„Ne znam.“

„Kako objašnjavaš svoje otiske prstiju na oružju?“

„To je bila moja bejzbol palica. Držao sam je u garaži.“

„A šta je sa onom staricom što te je videla kako je zakopavaš?“

„Ne znam. Znam samo šta sam video na onoj fotografiji.“

Stariji čovek opet uzdiše. „Shvataš li koliko sumanuto zvučiš?“

Sada i ja ustajem. Na moje iznenađenje, Filip uzmiče za korak kao da me se plaši. „Moraš da me izbaviš odavde“, šapćem. „Makar na nekoliko dana.“

„Jesi li skrenuo pameću?“

„Daj mi odsustvo za ožalošćene ili šta već.“

„To se ne daje tvojoj klasi prestupnika. Znaš to.“

„Onda nađi načina da mi pomogneš da pobegnem.“

On se na to nasmeje. „Ma važi, nema problema. I recimo hipotetički da bih mogao to da uradim; obrušili bi se na tebe sa svim što imaju. Surovo. Ti si decoubica, Dejvide. Ubiće te bez razmišljanja.“

„To te se ne tiče.“

„Đavola me se ne tiče.“

„Pretpostavimo da se ovo dogodilo tebi“, kažem.

„Šta?“

„Pretpostavimo da si na mom mestu. Pretpostavimo da je ubijeni dečak Adam. Šta bi učinio da ga nađeš?“

Filip Mekenzi zavrta glavom i sruči se nazad na stolicu. Stavljajući obe ruke na lice i snažno se trlja. Zatim pritisne dugme na interfonu i pozove čuvara.

„Zdravo, Dejvide.“

„Molim te, Filipe.“

„Žao mi je. Stvarno mi je žao.“

Filip Mekenzi je odvratio pogled da ne bi video kako njegov zatvorski čuvar ulazi i sprovodi Dejvida napolje. Nije se pozdravio sa svojim kumčetom. Nakon što je ovaj otišao, Filip je sedeo sam u kancelariji. Imao je utisak da je vazduh oko njega težak. Nadao se da će Dejvidova molba da ga primi – prva koju je Dejvid priložio za skoro pet godina otkako je zatvoren ovde – biti nekakav povoljan znak. Možda Dejvid konačno želi da zatraži pomoć od nekog stručnjaka za duševno zdravlje. Možda Dejvid želi dublje da analizira ono što je učinio one strašne noći ili da, u najmanju ruku, pokuša da živi koliko-toliko produktivno, čak i ovde, čak i posle onoga što je učinio.

Filip je otvorio fioku u pisaćem stolu i izvadio fotografiju iz 1973. na kojoj su bila dva muškarca – ispravka: glupa klinca – u vojničkoj uniformi u Ke Sanu*. Filip Mekenzi i Leni Barouz, Dejvidov otac. Pre nego što su ih regrutovali, obojica su pohađali srednju školu *Revir*. Filip je odrastao na poslednjem spratu kuće za tri porodice u Aveniji Sentenijal. Leni je živio u Ulici Dihon, blok odatle. Najbolji prijatelji. Ratni drugovi. Panduri koji patroliraju plažom Revir. Filip je krstio Dejvida. Leni je krstio Filipovog sina Adama. Adam i Dejvid su zajedno išli u školu. Njih dvojica su bili najbolji drugovi u srednjoj školi *Revir*. Ciklus je počeo iz početka.

Filip je buljio u sliku svog starog prijatelja. Leni je sada ležao na samrtničkoj postelji. Niko nikako nije mogao da mu pomogne. Bilo je samo pitanje vremena. Leni na staroj fotografiji osmehivao se onim osmehom Lenija Barouza, onim što je topio srca, ali njegov pogled trenutno kao da se zabijao u Filipa.

„Ništa ja tu ne mogu, Leni“, kazao je ovaj naglas.

Leni se samo smešio i netremice ga gledao s fotke.

Filip je nekoliko puta duboko udahnuo. Bilo je već kasno. Kancelarija će mu se uskoro zatvoriti. Pružio je ruku i ponovo pritisnuo ono dugme na interfonu na pisaćem stolu.

Njegova sekretarica je rekla: „Da, upravniče?“

„Rezerviшите mi mesto na prvom letu za Boston sutra ujutru.“

* Grad u Vijetnamu. (Prim. prev.)

Četvrto poglavlje

U zatvoru nikada nije tišina.

Moje „eksperimentalno“ krilo je kružno i u obimu ima osamnaest zasebnih ćelija. Ulaz još ima staromodne providne rešetke. U jednom od najčudnijih poteza, ve-ce šolja i umiva-onik od nerđajućeg čelika – da, spojeni su u jedno – nalaze se tik do rešetaka. Svaka naša ćelija, za razliku od onih u opštoj populaciji, u zadnjem uglu ima ličnu malu tuš-kabinu. Čuvari imaju ventile za zatvaranje ako se tuširaš predugo. Tu je krevet od nalivenog betona s dušekom toliko tankim da se maltene providi. U uglove kreveta ugrađeni su držači za pričvršćivanje kaiševa na četiri tačke. Za mene to zasad nije bilo neophodno. Tu su i pisali sto od nalivenog betona i hoklica od nalivenog betona. Imam televizor i radio koji emituju samo verske ili obrazovne programe. Jedna jedina rupa za prozor iskošena je naviše, te mogu da vidim samo nebo, koje me zadirkuje.

Ležem na rečeni betonski krevet i zagledam se u tavanicu. Prismo je poznajem. Žmurim i trudim se da razvrstam činjenice. Ponovo proživljavam onaj dan – *onaj* stravični dan – i tražim nešto što mi je možda promaklo. Bio sam izveo Metjua, najpre na igralište u kraju blizu veštačkog jezera za patke a

zatim u supermarket u Ulici Ouk. Jesam li na bilo kom od ta dva mesta primetio nekoga sumnjivog? Naravno da nisam, ali sada posežem unazad i prečešljavam pamćenje u potrazi za novim pojedinostima. Nijedna mi ne izlazi u susret. Pomislili biste da bih se bolje sećao tog dana, da bi mi svaki trenutak još bio živ u glavi, ali meni je to svakim danom sve nejasnije.

Sedeo sam na klupi na igralištu pored neke mlade majke s napadno naprednim dečjim kolicima. Mlada majka je imala ćerku Metjuovog uzrasta. Da li mi je rekla kako se dete zove? Verovatno, ali ne sećam se. Bila je u odeći za jogu. O čemu smo razgovarali? Ne sećam se. Šta ja tačno tražim ovde? Ne znam ni to. Valjda vlasnika one ruke – one odrasle što drži Metjua za njegovu na Rejčelinoj fotografiji. Da li nas je on posmatrao na igralištu? Da li nas je pratio?

Nemam pojma.

Prolazim kroz ostalo. Dolazimo kući. Stavljam Metjua u krevet. Uzimam nešto da popijem. Prebacujem kanale na televiziji. Kada sam zaspao? Ne znam ni to. Sećam se samo kako sam se probudio i osetio miris krvi. Sećam se da sam krenuo kroz predsoblje...

Zatvorska svetla se pale uz glasan prasak. Naglo se uspravljam u postelji, lica oblivenog znojem. Jutro je. Srce mi tuče u grudima. Gutam vazduh, pokušavam da se smirim.

Ono što sam video u onoj pidžami s temom *Marvelovih* junaka, ono jezivo unakaženo krvavo obličje... to *nije* bio Metju. To je ovde ključno. To *nije* bio moj sin.

Zar ne?

U mozak počinje da mi se uvlači sumnja. Kako je mogao da ne bude? Ali zasad ne dozvoljavam sumnji da uđe. Od sumnje nema nikakve koristi. Ako se varam, na kraju ću to otkriti i onda se vratiti ovamo gde sam sada. Ako se u nešto ne upustiš, ništa nećeš dobiti. Znači zasad: manuti se sumnje. Usredsrediti se samo na pitanja ako je to ikako moguće. Možda je, nagađam, svirepost služila da se prikrije žrtvin – da, dobro, gledaj na njega